

Ανάπαυσε τον Νικολή και δώσε στον Αναστάση μου...

/ [Γενικά Θέματα](#)



Φωτο: okradio.rs

ΜΑΡΩ ΣΙΔΕΡΗ

Όταν έφυγε από το σπίτι της ήταν 5 ετών και η μάνα της 22. Λίγα πράγματα θυμόταν από εκείνη την εποχή, οι αναμνήσεις είχαν τη μορφή ξεθωριασμένων καρτ-ποστάλ, ασύνδετων μεταξύ τους: Ένα δέντρο στην αυλή με μια μεγάλη κούνια δεμένη σ' ένα χοντρό κλαδί, ένα μωρό ντυμένο στα λευκά, ένα μαγαζί που μύριζε κανέλα, τη μάνα να κλαίει, χιλιάδες ανθρώπους συγκεντρωμένους, μια βάρκα, τέτοια. Το μεγαλύτερο κομμάτι των αναμνήσεών της είχε διαμορφωθεί αργότερα, μέσα από τις διηγήσεις και τον θρήνο που δεν σταμάτησαν ποτέ. Μπορούσε να πει την ιστορία του ξεριζωμού με κάθε λεπτομέρεια, επειδή την είχε ακούσει τόσες φορές, τη ζούσε κάθε μέρα στο σπίτι του θείου της όπου εγκαταστάθηκαν, την έβλεπε στα μαύρα ρούχα της μάνας της και στα πάντα πρισμένα της μάτια.

Όλες οι ιστορίες που είχε ακούσει έτσι άρχιζαν: « Όταν έφτασαν οι Τούρκοι στο Αϊβαλί...». Είχε ακούσει χίλιες και πλέον φορές πως είχε έναν μικρότερο αδερφό,

τον Αναστάση, πως ο πατέρας διατηρούσε το μαγαζί με τα μπαχαρικά, πως τα ομορφότερα κοσμήματα στην πόλη τα είχε η μάνα της και πως λίγο πριν έρθει το κακό, ο πατέρας τα είχε βάλει σε ένα κουτί και τα είχε θάψει στον κήπο, στα ριζά του μεγάλου πεύκου. Είχε ακούσει χίλια και πλέον μοιρολόγια για το πώς εκείνο το πρωινό η μάνα της άφησε το μωρό στην Maral, την Τουρκάλα που ζούσε απέναντι, και πήγε με την κόρη της ως το μαγαζί για να ικετέψει τον άντρα της να φύγουν, πώς όρμησε μέσα ένα τσούρμο στρατιωτών, πώς ο πατέρας φυγάδεψε τη γυναίκα και το κοριτσάκι με έναν Τούρκο παραγιό, πώς άκουσαν τις κραυγές του, πώς παρασύρθηκαν από τον παραγιό και από το πανικόβλητο πλήθος ως το λιμάνι και πώς βρέθηκαν στη βάρκα με τη μητέρα της μισολιπόθυμη για το μωρό που άφηνε πίσω.

Έτσι μεγάλωσε η μικρή: μέσα στο πένθος και στις αναμνήσεις της μάνας της που έγιναν πιο ζωντανές κι από δικές της. Από τη Λέσβο οι δυο τους ταξίδεψαν ως την Κομοτηνή που είχε αρχίσει να κλείνει τις πληγές της, κι εκεί βρήκαν άσυλο στο σπίτι του αδερφού της μητέρας.

Η γυναίκα που είχε αφήσει σύζυγο και γιο στο Αιβαλί, δεν έβγαλε ποτέ τα μαύρα και δεν πέρασε μέρα που να μην πηγαίνει ως την εκκλησία για να ανάψει κεριά για τους ανθρώπους της και για να πει την παράξενη προσευχή: «Ανάπαυσε τον Νικολή και κράτα γερό τον Αναστάση μου! Να μεγαλώσει και να είναι καλά!» Χρόνια ολόκληρα, άκουγε την ίδια και την ίδια ικεσία. Πριν φάει ένα κομμάτι ψωμί η μάνα μνημόνευε το μωρό που είχε μείνει πίσω: «Ανάπαυσε τον Νικολή και δώσε ένα πιάτο φαί και στον Αναστάση μου!» Κι όταν πήγαινε για ύπνο, η προσευχή της έτσι τελείωνε: «Ανάπαυσε τον Νικολή και δώσε καλό ύπνο και στον Αναστάση μου!»

Μεγάλωσε το κοριτσάκι, πήγε σχολείο κι όταν τελείωσε κι έγινε δεσπινιδούλα, ο θείος της, που ήταν άνθρωπος του εμπορίου, την έβαλε στη δουλειά. Της άρεσε το εμπόριο, το μυαλό της έκοβε και καθώς κι εκείνος δεν είχε δικά του παιδιά, της έμαθε όλα τα μυστικά της δουλειάς. Την πάντρεψε και με τον γιο ενός συνεργάτη κι έτσι εξασφάλισε και τη ζωή της και τον κόπο του. Πέρασε καλά το κορίτσι ως εμπόρισσα, σύζυγος και μητέρα μα πιο πολύ της άρεσε που ταξίδεψε σε πολλά μέρη, γύρισε την Ευρώπη κι έφτασε ως τα βάθη της Ασίας... Παντού πήγε μα στο Αιβαλί δεν τολμούσε να πάει, γιατί είχε τρομάξει με όλες εκείνες τις αναμνήσεις που είχε κι ας μην τις θυμόταν η ίδια.

Πέρασαν τα χρόνια και η μάνα βάρυνε πολύ, αλλά δε σταμάτησε ποτέ τη συνήθειά της να πηγαίνει στην εκκλησία κάθε μέρα και να ανάβει ένα κεριά για την ανάπαυση του Νικόλα και ένα κεριά για την υγεία του Αναστάση.

Κάποτε, λίγο μετά το '80, οι δουλειές της κόρης και του γαμπρού τους σχεδίασαν ταξίδι για τη Λέσβο και για πρώτη φορά η κόρη σκέφτηκε πώς θα ήταν αν περνούσε κι απέναντι στην πατρίδα που είχε αφήσει 60 χρόνια πριν. Η γερόντισσα δάκρυσε σαν έμαθε τα σχέδια της κόρης της: «Να πας!» της είπε. «Και να βρεις

τον Αναστάση!» Η κόρη δεν ήθελε να χαλάσει το χατήρι στη μάνα μολονότι ήξερε πώς κάτι τέτοιο γινόταν μόνο στο μυαλό της γερόντισσας, μα όχι στ' αλήθεια. Κι όμως της υποσχέθηκε να πάει. Κι η ίδια ήθελε να ξαναδεί το σπίτι όπου είχε γεννηθεί, ή ό,τι είχε απομείνει, γι' αυτό μάζεψε κάθε πληροφορία για το πώς να πάει ως εκεί. Η γερόντισσα παρά τα 82 της χρόνια είχε μνήμη ακλόνητη. Θυμόταν τη διεύθυνση, τους δρόμους, τα σοκάκια, κάθε λεπτομέρεια στη διαδρομή από το λιμάνι ως μέσα την πόλη.

Λίγο με τον αυτοσχέδιο χάρτη της μάνας της, λίγο με τον κανονικό, λίγο ρωτώντας εδώ κι εκεί, τελικά η κόρη έφτασε σ' ένα σπίτι παλιό με μεγάλη αυλή και ξεχαρβαλωμένα κεραμίδια. Δεν της θύμιζε τίποτα το σπίτι, μα εκείνο το πεύκο στην άκρη της αυλής, σα να της έκοψε για λίγο την ανάσα.

Ο άντρας της χτύπησε την πόρτα και από μέσα πρόβαλε μια Τουρκάλα γύρω στα 55 με χρωματιστή μαντίλα στο κεφάλι. Με σπαστά τούρκικα, απ' αυτά που ξέρουν όλοι οι έμποροι στη Θράκη, της έδωσε την κάρτα του μικρού ξενοδοχείου όπου έμεναν και προσπάθησε να εξηγήσει τον λόγο της επίσκεψής τους. Εκείνη σαν απορημένη τους έκανε νόημα να ξαναπάνε το απόγευμα, όταν θα ήταν και ο άντρας της εκεί, γιατί δεν μπορούσε χωρίς την έγκρισή του να τους βάλει στο σπίτι. Το ίδιο απόγευμα οι Έλληνες ξαναπήγαν και αυτή τη φορά τους υποδέχτηκε ένας Τούρκος ψηλός, σοβαρός, μα σχεδόν ενοχλημένος με τους επισκέπτες που είχαν ταραξει την ηρεμία του. Η Ελληνίδα προσπάθησε να του δώσει να καταλάβει ότι δεν ήθελε κάτι συγκεκριμένο, τίποτα περισσότερο από μερικές αναμνήσεις. Του είπε κουτσά στραβά την ιστορία της, για τη μάνα, τον πατέρα και τον αδερφό της, του είπε ότι μάλλον είχε μεγαλώσει σ' εκείνο το σπίτι, ότι μάλλον είχε παίξει σ' εκείνο το πεύκο και ότι ο πατέρας της μάλλον είχε θάψει εκεί ένα κουτί με κοσμήματα.

Το τι κατάλαβε ο Τούρκος δεν μπορούσαν να το πουν, μα παρέμεινε ανένδοτος και αγριεμένα τους έκανε νόημα να φύγουν. Το ζευγάρι επέστρεψε στο ξενοδοχείο, με την γυναίκα απογοητευμένη που δεν θα 'χε νέα να πάει στη μάνα της και με τον άντρα να την παρηγορεί υπενθυμίζοντάς της πώς έτσι κι αλλιώς τούτο το εγχείρημα ήταν από εκείνα που δεν γίνονται.

Είχε σκοτεινιάσει όταν ένα παιδί από τη ρεσεψιόν τους χτύπησε την πόρτα για να τους πει πως κάποιος ήθελε να δει τη γυναίκα. Εκείνη σα να περίμενε κάτι απ' αυτά που δεν γίνονται, κατέβηκε τρέχοντας στη ρεσεψιόν κι εκεί είδε τον Τούρκο όρθιο να την περιμένει κρατώντας ένα παλιό κουτί. Μ'όλο που δεν θα 'πρεπε να έχει ιδέα για το περιεχόμενο εκείνου του κουτιού, το μυαλό και η καρδιά της ήξεραν πολύ καλά. Ο Τούρκος την πλησίασε αγέρωχος και ανέκφραστος και της πρόσφερε το κουτί: «Παρ' το!» της είπε με σπαστά... ελληνικά. «δεν είναι όλα μέσα. Κράτησα κι εγώ για να έχω κάτι από τη μάνα...» Αυτά είπε και βγήκε τρέχοντας έξω και χάθηκε στα σοκάκια...

Με δάκρυα το πήγε το κουτί στη μάνα της και της είπε όσα έζησε εκείνη τη μοναδική βραδιά στο Αϊβαλί. Η γερόντισσα, σα ν' άκουσε το πιο φυσικό πράγμα στον κόσμο, σταυροκοπήθηκε: «Να 'ναι καλά η Maral! Δεν θα μπορούσε να τον αφήσει να χαθεί. Μαζί τα είχαμε κάνει τα παιδιά! Εγώ είχα θηλάσει και το δικό της...», μουρμούρισε κι άνοιξε το κουτί. Τότε μόνο αναλύθηκε σε λυγμούς: «Κράτησε τον σταυρό του γάμου μου!», φώναξε με ανακούφιση και μ' αυτή τη φωνή έφυγε για να βρει τον Νικόλα της...

Πηγή: Ενωμένη Ρωμοσύνη